

MAI:TIN GAR ALKORTA EUSKAL BEGI ERNEA

Denak "GORRI" deizen diote. Illea oso gorria zeukan gazte garaian eta ortik gelditu zaio izengoitia. "Euskerazaintza" delako elkartearen billeretan ezagutu dut. Itsuraz gizona soila dugu, erriko semea.

ERRIKO GIZONA

Ondarru'n sortua daukagu, baita azia ta zartzaroan ontzaz artua. Emen-txen jaio zen 1913'garren urtean, Uztaillaren 16'an. Aita, Martin izenduna, Mena ibarrekoa zeukan, ama berriz, Maria, Ondarru'tarra. Etxez etxe, baserriz baserri oialak saltzen bizi ziren. Lau mutil eta iru neska euki zituzten.

Aita, Sabin'dar sutsua zen. Inguru ortan azi da: etxean oialak saltzen eta karrikan aberzaletasun garbia xurpatzen. Gazterik sartu zen erriko batzokian.

Amairu urtekin ikastetxetik alde egin zuen. Ogeitairu urtekin pelotari bezala "SEVILLA'N" asi zen. Ogeitamasei urteekin uzten du lan ori.

Ogeitamalau urteekin ezkontzen da nafar neskak: Maria Mercedes du ize-na, Iltzarbe'koa, Ataribia'tarra (Villaba). Alaba ta semea dauzkate.

Gure anaiarteko guda dator frontoi "EUSKALDUÑA'N" zegolarik. Berez, euskal gazteen taldera dijoa. Aberzalea dugu. Bilbo galdu ondotik atzilotu zuten eta bortxatzen dute beartutako lantokietara, "Cardeña" delakora ain zuzen. Andik "BARBASTRO'RA" bidali zuten, "EUZKARAZ ARI ZELAKO". Kapitanak espetxean sartu zuen. Andik sei illabetera askatu zuten. Etxe ondo-ra bildu zen.

Lana obeto ordaindua billatzeagatik VENEZUELA'RA dijoa 1954'garren urtean. Andik 1980'garren urtean Euskalerrri'ra itzultzen da. Ondarru'n dela, bata ta besteari laguntzen dio. Berealaxe, Augustin Zubikarai elkarte berriaren billeretara, Euskerazaintza'ra berebillez ekartzen asten da, gaur arte.

BEARREZ IDAZLEA

Euskerazaintza'ko idazleen giro ortan sortzen zaio barruan idazteko gogo-a ta bearra.

"ZER" aldizkarian eta "DEIA" egunkarian "GURUTZIZKIAK" argitaratzen ditu; danera ogeitabost.

Beste griña bat dabilki barruan: Sabino'ren emaitza babesteko gogo-a. Lan ori ALDERDIAK bear bezala agiten ez dula ikusten du. Euskalerrri'ra bizitzera etorri aur'etik, pixko bat lentxeago, Aju.riagerra iltzen da. Andik gutxira ALDERDIA erdibituko zaigu. "GORRI'K" asmorik onenarekin eskutitz luze batzuek idazten asten da: DEIA egunkarira bidaltzen ditu, baita alderdiaren ardu-radunai. Orrela jaio dire "GORRI'N" eskutitz bildumak. Berrogeitamaren bat izango dire: ogeitamaren bat ARZALLUS'ERI EGIÑAK; BAITA BESTE AMABI ESKUTITZ GARAIKOETXEA'RI eta beste sei XABIER KINTANA'RI. Bere zartzaroan.asi zen idazten, barrenak aginduta.

IDAZKIEN BEREXITASUNA

Naiz "GORRI" idazle aipatua eta ezaguna ez izan, naiz bere lanak aldizka-

rietan ez ikusi, naiz zartzaroan idazten asi, gauza bat garbi dago: idazlearen esku, begia ta kemena dauka.

Idazteko biderik errexena aukeratu du; eskutitza. Ba du bere gaia: Sabino'k utzitako Alderdiaren emaitza.

Eskutitzak idazten esku ona agertzen du. Zuzen zuzen arira doa. Garrantzi aundiko asmoak azaltzen ditu. Garbi ta argi esaten ditu gauzak. Aitorle bat bezala mintzo da. Elerti ta edestiari laguntza ederra eskeintzen dizkio. Alderdiari buruz erri mallako giroa nolakoa den agertzen dio. Bere erritarren adimena esna arazten alegintzen da. Egitazko gizon bizkaitarraren indarra azaltzen digu; zerbait oso berexia egiteko gogo eder ori. Eskutitza oiek ez dire gabako auntzaren ezstula, edo txoro baten lana, erriaren barren barrendik ateriak dire. Ta erriarekin ez jokatu.

Asmo guzti oiek, gizaldiak aurrera dijoaztela, izango duten oiartzuna, gero ta aundiago arkituko dute. Erriaren bear batetik sortu dire, ta gizarte baten emaitza bezala artuak izango dire. Eskutitz pillar orrekin mesede ederra egingo dio bere erriari: ez dire erre kara botatzeko. Orrekin ezer gutxi irabaziko luke gure erriak. Erriarekin izketan jarraitzeko eskutitzak gauza egokiak dire. "GORRI'K" ba daki nundik nora dabilen.

Ñere iritziz, "GORRI'K" garrantzi aundiko beste zerbait egin du: eskutitz multzoa bilduma baten antzera osatuta, liburu bat egin du. Orrekin eskutitzak kulturalizatu ditu. Lana ederra benetan: gaurkotasuna aundiko eztabaidaren arriak, buruauste aundiko alderdiak biurtu ditu.

Bilduma ori, den dena agertzen den bezala, idazleak berak egiña dago; idatzi, fotokopiatu ta josi. Liburu bezala, garbia, polita gelditu da. Erne bizi den norbaiten antzekoa.

Gañera, doai banatzen du egilleak bere lan ori. Gero Euskalerrri'ko liburutegi nagusian jartzen du; ikasleentzat, eskueetan artzeko aukera euki dezaten. Ortxen dugu jokabide jatorra. Euskal idazki denak bear lukete izan Euskalerrri'ko liburutegietan; gure edestiaren iturriak dire; neurri berdiñean "GORRI'REN" eskutitzak. Zorionezko asmoak; azkenean idatziak, zabalduak, babestuak. Azkenean, emaitza aundi bat...

IDAZKIEN MAMIA

Euskalerrri'ko buruaustek, "GORRI'K", barren barrenean dabilki ta ortxen nundik sortzen zaion lendabiziko kezka ta lendabiziko eskutitzaren izenburua: "Nor izango da gure Josue?" (1987). "ZER" delako aldizkarian agertu zen. Galdera sakon orreri ez zion iñorrek erantzunik eman, "UMANDI'K" ezik.

Alderdi'ko arduradunari azterketa sakonak egiten dizkio. Iru elburu nagusi zaintzen ditu bere idazkietan: Euskadi aberria eta Sabino'k eraikitako alderdia ta erriaren euskara, au da "BIZKAERA".

Etorkizuna gaizki ikusten du Euskadi'n: Aberzaletasuna galtzen.

Gaurko Alderdiari arpegira oker bat botatzen dio: Erriari ez diotela erakutsi zer den JEL. Makurrena bezala artzen dut erabakirik txarrena, JEL kentzea. Orixe da Sabino'ri emandako ostikorik aundiena, Egitazko aberzaleak, JEL inguruan bildu nai lituzke. Aberzaleentzat, ezkertiar aldetik ez du etorkizunik ikusten. Sozial-demokrazia ori gaba illuna deritzaio.

Giro orretan karrexia aundi ori sortu zitzaion: "Nor izango ote da gure Josue?". 1987'garren urtean esaten du ori. Orduan uler dezakegu, zeñen gogor sartzen den, berak uste duen Alderdiaren ondartzalleekin; batzuentzat gogorregia.

Sabino'n kristau mamie oso goien ikusi nai luke.

Beste gaia borrokarako egokia euskara batua dauka. Batutzalleak euskara elbarritu dutela, dio: Ederki utzi bearrean Orregatik Euskerazaintza'ren elburuak zaintzen ditu. Euskalzaindiak euskera, era bat zikindu du. "GORRI'N" orria, gure euskararen karrexia da. "GORRI'K" erriaren utsa jasotzen jakin du. JEL eta Bizkai'ko izkuntza ez ditu iltzen utzi nai... Su bizkorraren antzera pistu nai lituzke.

AKATS BAT

Eskutitzen azkeneko kuaderno onek irurogei orrialde ditu. Danetara ogeitamazazpi eskutitz daude; ogeitazazpi erderaz eta amar euskaraz. Sartu ditu ere, tartean, abesti ta olerki batzuek euskaraz; danetara zortzi, ez direnak egilearenak.

Olerki geienak erdaraz daude eta idazleak berak esaten digu zergaitik?: "Erdaraz idatzi bear nai ta naiez, geientsuenak euskaraz ez direlako mintzo". Nere ustez erdarak euskarari ez dio laguntzen; euskara ezin diteke erdararen morroi agertu.

Auxe dugu ezin duguna ontzaz eman: kuadernoaren izenburua erderaz bakarrik. Orrela esaten du erdaraz bakarrik: "IMPUGNACIONES A LA COPULA PENEUVISTA". Euskaraz itzik ez. Ori ez da euskaldun baten jokabidea. Bizkai'ko armarrria ederragoa ta esana or gelditzen da betiko, eredu ta oi u indartsua bezala.

Ez dugu gure izkuntza bear, erdera geiago entzuten delako. "EZ, "GORRI"; EUSKALERRIA EZ DUGU ERDARAREKIN EGINGO". Bearrezkoena egitazko euskaldunak izatea da. Naiz gutxi euskara ulertu, gure aldetik, dena euskaraz egin eta idatzi eragin bear ko genuke.

Bizkai'ko bitxia ez da GUGENHEIM museo berria, euskara baizik. Erderaz eta euskaraz ondo idazten duzu, baña zure izkuntza euskara da. Euskararekin zure nortasun berexia agertzen duzu. Lotsarik ez izan.

BIDE BERRIAK

Utsune galantak betetzeko, asmo jatorra agertzen digu. Alderdiak, Sabino'n emaitza zaindu ta zabaldu egin bear lukela batzokietan, dio; bañan ez da egiten. Ori dena berak dionez.

Lenengo urratsa eman bearra: Ikastaroak Sabino'ri buruz antola, batez ere, bai politikaren aldetik, bai izkuntzaren aldetik. Ez ba du Alderdiak egiten, norbaitek egin bear ko du. Ba da garaja.

Ez naiz ibilliko Alderdi berri bat sortzeko asmoak pixten. Baiñan ba dala garaia JEL eusteko ta ekintzak, bide ortan sortzeko, ekintzak bezala, erritik jaiok. Urtero JEL inguruan ekintza ta billera bat egitea ARALAR'KO SAN MIGEL'EN merezi luke. Oiu batean JEL'TAR guztiak ARALAR'en bildurik, gure etorkizunari buruz ezer obeto ezin egin. Danok Sabino'n atzetik BAT.

Asmo sendo oiek "GORRI'Ñ" papereen irakurtzetatik sortzen dire tximista bezala. Gutxi al da?

LATXAGA